

LÄNSSTYRELSEN

Norrbottens län
Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten
Byrådirektör
Carl Sundt

KOPIA
BESLUT

1 (5)

1973-12-17

11.121-2103-71

25 02 026

Rek/mb

Norrbottens läns naturvårdsförbund
c/o Lennart Wikström
Ankarvägen 4
951 00 LULEÅ

NATURRESERVATET GAMMELSTADSVIKEN; Luleå kommun

Naturreservatets areal och beskaffenhet:

Gammelstadsviken är en ca 4 km lång, igenväxande relativt sent avsnörd havsvik. Som närligger rik slättsjö i mycket nordligt läge har Gammelstadsviken blivit utpostlokal för en mängd både växt- och djurarter. Genom att även många nordliga fågelarter söker sig till biotopen har lokalen fått en mycket rik häckfågelfauna.

Gammelstadsviken är upptagen på CW-list ("Convention on wetland") som ett särskilt skyddsvärt våtmarksområde. Gammelstadsviken är synnerligen värdefull ur såväl botanisk som zoologisk synpunkt. Reservatets totala areal utgör ca 450 hektar.

Kommun: Luleå

./. Fastigheter och ägare: Se bilaga.

Lägesbeskrivning: Områdesavgränsningen framgår av till ärendet hörande kartor a) i skala 1:50 000, utdrag av topografisk karta 24 L, NO Luleå
b) i skala 1:10 000, utdrag av ekonomisk karta 24 L, 8 h, 8 i, 9 h.

Reservatets södra gräns är dragen 25 meter norr spårmitt järnvägen Luleå-Boden.

Sökande: Norrbottens biologiska förening.

Syfte: Att bevara ett område av mycket stort botaniskt och zoologiskt intresse och av stor betydelse för kännedomen av landets natur.

1973-12-17

11.121-2103-71

Fridlysningsföreskrifter:

A Föreskrifter angående förfogandet över fastigheterna
(8 § naturvårdslagen)

Det är förbjudet

- att döda, jaga, fånga eller skada djur, bortföra ägg eller bo,
- att spränga, schakta, gräva, dika eller bedriva täkt i någon form,
- att anordna upplag av något slag,
- att framdraga ledningar,
- att uppföra byggnad,
- att utföra avverkning eller röjning,
- att framdraga vägar,
- att förorena vattenområdet eller utföra utfyllning,
- att använda kemiska bekämpningsmedel eller preparat.

B Särskilda föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen

Markägarna förpliktas tåla det intrång som föranledes av att nedanstående för tillgodoseende av reservatets syfte erforderliga anläggningar utföres:

Förvaltaren eller den förvaltaren därtill utser må utan hinder av vad ovan under punkt A föreskrivits, låta utföra

strövstigar,
fågeltorn,
rastplatser,
informationsbyggnad,
för anläggningarnas uppförande nödvändiga arbeten.

Länsstyrelsen kommer senare att fatta beslut om anläggningarnas läge.

1973-12-17

11.121-2103-71

C Föreskrifter gällande allmänheten (10 § naturvårdslagen)

Föreskrifterna gällande allmänheten avser också markägare och innehavare av särskild rätt, dock inte under yrkesutövning.

Det är förbjudet

- att förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
- att anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift eller annan störande anordning,
- att göra upp eld, annat än på härför särskilt iordningställda platser,
- att inom området köra med motorfordon (även s k snöskotrar) annat än på för motorfordon särskilt anlagda vägar,
- att under tiden 1 mars - 20 augusti släppa hund eller katt lös i reservatet,
- att under tiden 1 maj - 31 juli med farkost angöra eller beträda den i Gammelstadsviken belägna Ön.

Härutöver erinras om vissa allmänt gällande bestämmelser, såsom förbud mot

- att skräpa ned i naturen med plåt, glas, plast, papper, avfall eller annat, så att därav kan uppkomma otrevnad eller skada för annan (23 § naturvårdslagen),
- att olovligen av växande träd taga gren eller ris eller på annat sätt skada växande träd (12 kap 2 § andra stycket, brottsbalken),
- att olovligen döda, jaga, fånga eller skada djur, bortföra ägg eller bo (2 § jaktlagen samt 1 och 2 §§ jaktstadgan),
- att under annan tid än 1 mars - 20 augusti släppa hund lös utan sådan tillsyn som erfordras för att hindra att den driver eller förföljer villebråd (12 § jaktstadgan).

D Föreskrifter jämlikt 7 § naturvårdskungörelsen om vård och förvaltning

a) Reservatet skall skötas enligt anvisningar i skötselplan. Förslag till sådan plan upprättas genom förvaltarens försorg och underställs länsstyrelsen för fastställelse.

1973-12-17

11.121-2103-71

b) Förvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län.

Ovannämnda fridlysningsföreskrifter (A, B, C) gäller i berörda delar icke statens vattenfallsverks ordinarie/sköttsel och drift samt ifrågakommande reparationsarbeten av i reservatet befintliga 130 kV kraftledningar. Från ovanstående föreskrifter undantages även de åtgärder som erfordras för E4:s vägbyggnadsprojekt samt kommunens vägbyggnadsprojekt Notviken-Porsön vilka berör eller kommer att beröra området ifråga.

Då berörda område på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur bör särskilt skyddas, förklarar länsstyrelsen med stöd av 7 § naturvårdslagen detsamma för naturreservat.

För att trygga ändamålet med reservatet fastställer länsstyrelsen med stöd av 8, 9 och 10 §§ nämnda lag ovan angivna föreskrifter.

Samtidigt upphäver länsstyrelsen dels resolution 17 februari 1967 angående skydd för djurlivet dels förordnande 12 oktober 1972 enligt 11 § naturvårdslagen.

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos Kungl Maj:t.

Besvärshandling skall ha kommit in till jordbruksdepartementet, inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet.

I besvärshandlingen skall anges länsstyrelsens beslut. Vidare bör anges vad som yrkas och de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet.

Klaganden bör i besvärshandlingen uppge namn, yrke, postadress och telefonnummer.

Inlämnade besvärshandlingen med posten skall det ske med betalt brev adresserat till: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 20 STOCKHOLM 16.

LÄNSSTYRELSEN

Nonbottens län

Planeringsavdelningen

Naturvårdsenheten

KOPHA

BESLUT

5 (5)

1973-12-17

11.121-2103-71

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket landshövdingen R Lassinantti beslutat och byrådirektören Carl Sundt varit föredragande har även länsrådet Lars Backlund, länsarkitekten Per Werner, överlantmätaren Bengt Brändström och förste länsassessorn K-E Hansén deltagit.

R Lassinantti

Carl Sundt

Kopia till

Enligt utsändningslista

MLn

Fastighetsförteckning över fastigheter och fastighetsägare
som berörs av naturreservat vid Gammelstadsviken, Luleå kommun

Beteckning på kartan	Fastighetsägare, adress
Björnsbyn 1:4	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
" 2:3	Wilhelm Johannes Bergström Björnsbyn 9341 951 00 LULEÅ Gunnar Wilhelm Bergström Anna Britta Larsson Östra Solgatan 47 951 00 LULEÅ
" 5:4	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
" 6:75	"-
" 6:77	"-
" 6:78	"-
" 6:79	"-
" 6:80	"-
" 8:3	John Rickard Bergström Björnsbyn 9311 951 00 LULEÅ
" 8:24	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
" 8:25	Anders Roland Sandström Bensbyvägen 43, Box 2105 951 00 LULEÅ
" 8:26	Arne Ingemar Sandström Björnsbyn, Pl 9315 951 00 LULEÅ
" 8:28	Hugo Fredrik Karlsson Björnsbyn, Pl 9031 951 00 LULEÅ
" 8:40	Luleå kommun 951 85 LULEÅ

LÄNSSTYRELSEN

Norrbottens län

Planeringsavdelningen

Naturvårdsenheten

Kopia

FASTIGHETSPÖRTECKNING

Bilaga 1

2 (3)

1973-12-17

11.121-2103-71

Beteckning på kartan	Fastighetsägare, adress
Björnsbyn 8:42	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
" 9:20	Märta Elisabeth Enström Björnsbyn, Pl 9331 951 00 LULEÅ
" 9:21	Bror Edvin Sundström Björnsbyn, Pl 9353 951 00 LULEÅ
" 10:1	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
" 11:21	"-
" 16:4	"-
Gammelstaden 4:1	Nederluleå församling 950 10 GAMMELSTAD
" 6:1	Nederluleå pastorat Pastorsexpeditionen 950 10 GAMMELSTAD
Junkön 1:3	Hugo Martin Öqvist Junkön 951 00 LULEÅ
	Ernst Gunnar Öqvist Junkön 951 00 LULEÅ
" 1:4	Emmy Ingeborg Lindgren Junkön 951 00 LULEÅ
" 1:5	Ester Anna Margit Hjelte Östergatan 27 951 00 LULEÅ
	Tyra Inga-Britt Sundberg Ingenjörsgatan 10 214 68 MALMÖ
" 1:6, 1:7	Knut Östen Valfrid Sundvall Laxgatan 16 951 00 LULEÅ

LÄNSSTYRELSEN

Norrbottens län

Planeringsavdelningen

Naturvårdsenheten

Kopia

FASTIGHETSFÖRTECKNING

Bilaga 1

3 (3)

1973-12-17

11.121-2103-71

Beteckning på kartan	Fastighetsägare, adress
Notviken 1:1	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
Porsögården 1:1	Sveriges utsädesförening Box 56 268 00 SVALÖV
Öhemman et 1:4	Nils Gunnar Engström Lulevägen 10 950 10 GAMMELSTAD
" 2:1	Ida Cederlund Gäddviksvägen 35 950 10 GAMMELSTAD
" 1:10	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
" 1:11	"
" 1:15, 1:16	"
stg 400	Statens järnvägar Box 70001 951 07 LULEÅ
stg 750	Luleå kommun 951 85 LULEÅ
stg 747	"
stg 789+791+792+ 793+795	"
stg 785+786+787+ 788	Kungl Vattenfallsstyrelsen Juridiska byrån Fack 162 87 VÄLLINGBY
stg 796+799+801+ 802+803	Luleå domkyrkoförsamling Nygatan 12 951 00 LULEÅ
stg 804+805	Luleå kommun 951 85 LULEÅ

NORRBOTTENS LÄNS ALLMÄNNA KUNGÖRELSE

Nr 227—232 - 1969

27.11-17-66

- A. Nr 227. Förordnande enligt 11 § naturvårdslagen berörande fastigheterna Björnsbyn 1:4, 2:3, 5:4 m. fl. i Luleå stad.

Sedan fråga uppkommit om bildande av naturreservat för Gammelstads-viken med omgivande stränder på delar av fastigheter i Björnsbyn 1:4, 2:3, 5:4 m. fl. i Luleå stad har länsstyrelsen denna dag, med stöd av 11 § naturvårdslagen, förordnat att för ifrågakvarande område skall under en tid av tre år gälla förbud mot att utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggnad, anordna upplag, framdraga ledning, jaga, utföra fyllnads- och schaktningsarbeten samt att använda kemiska bekämpningsmedel eller preparat; dock skall förbudet icke gälla E 4:s vägbyggnadsprojekt med tillhörande rastplats, vilket berör eller kommer att beröra området ifråga.

Beslutet skall lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan.

Luleå i landskansliet den 15 oktober 1969.

LÄNSSTYRELSEN

- A. Nr 228. Expropriation.

Statens Järnvägar har hos Kungl. Maj:t hemställt om tillstånd att för anslutningsbankar och linjeomläggning i samband med anläggning av ny bro över Lule älv på linjen Hednoret—Boden få expropriera viss mark, cirka 15.400 kvadratmeter, från fastigheterna Heden 3:64 och 3:65 samt av samfärd mark till fastigheterna Heden 3:64, 3:65, 3:66, 3:67, 3:202, 6:11, 6:12, 6:13, 6:14 och 58:1 inom Bodens stad i enlighet med vad som närmare framgår av en till ärendet hörande ritning.

Med anledning härav lämnas vederbörande ägare och innehavare av mark, som av den ifrågasatta expropriationen beröres, så ock annan, som därav kan lida men, tillfälle att före den 21 november 1969 till länsstyrelsen, planeringssektionen, inkomma med yttrande i ärendet.

Handlingarna i ärendet hålles under tiden tillgängliga å polismästarens kansli i Boden.

Luleå i landskansliet den 17 oktober 1969.

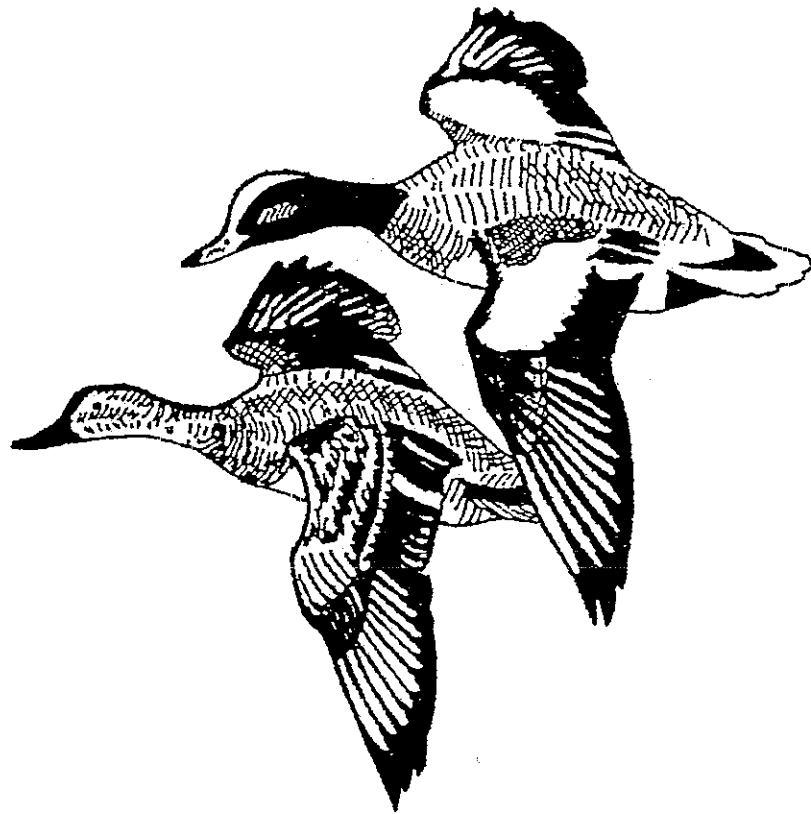
LÄNSSTYRELSEN

- A. Nr 229. Förbud mot nybyggnad inom visst område i Gammelstads kyrkby, Luleå stad.

Sedan besvär anförts över länsstyrelsens beslut den 3 april 1968 rörande fastställelse av förslag till ändring och utvidgning av stadsplanen för del av

GAMMELSTADSVIKENS NATURRESERVAT
Skötselplan

G. ÖRMAN

Kommun: Luleå
Naturvårdsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen

Fastställd 1990-03-13

GAMMELSTADSVIKENS NATURRESERVAT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	Sid
FÖRORD	2
I <u>ALLMÄN BESKRIVNING</u>	3
1 ADMINISTRATIVA DATA	3
2 GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER	5
3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN	8
3.1 Allmän beskrivning	8
3.2 Naturförhållanden	8
3.3 Kulturhistoriska förhållanden	10
3.4 Markanvändning	10
3.5 Tillgänglighet	11
3.6 Slitage och störningskänslighet	11
3.7 Anordningar för friluftslivet	11
3.8 Tillsyn	12
3.9 Inventeringar mm	12
3.10 Problem/konfliktområden	12
II <u>PLANDEL</u>	14
1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN	14
1.1 Övergripande mål	14
1.2 Generella riktlinjer och åtgärder	14
1.2.1 Hävd av skogsområdet	14
1.2.2 Hävd av åkermarken	14
1.2.3 Hävd av vatten och sankmarker	14
1.2.4 Faunavård och jakt	14
1.2.5 Disposition och skötsel av byggnader	15
2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV	16
2.1 Övergripande mål	16
2.2 Riktlinjer och åtgärder	16
2.2.1 Tillgänglighet	16
2.2.2 Friluftsanordningar	16
2.2.3 Renhållning	18
2.2.4 Information	18
2.2.5 Utmärkning av naturreservatets gräns	18
3 TILLSYN	19
4 DOKUMENTATION	19
4.1 Dokumentation av årlig skötsel	19
4.2 Dokumentationsprogram	19
5 FINANSIERING	20

BILAGOR

1. Top.karta, skala 1:50 000
2. Ek. karta, skala 1:20 000
3. Vegetationskarta
4. Skötselplanekarta
5. Dokumentationsblankett
6. Ekonomisk utredning

FÖRORD

Denna skötselplan bygger i huvudsak på ett förslag som under år 1984 upprättats av skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län (Gösta Öhman). Planen har därefter reviderats bl a som följd av det nedskurna vårdanslaget.

Länsstyrelsen har under 1988 låtit genomföra en kompletterande inventering i de östra delarna av reservatet. Resultatet från denna inventering bildar underlag för den revidering som nu gjorts av länsstyrelsen (Birgitta Öster). Reservatet ligger nära befintlig bebyggelse. Om trycket från ytterligare tätortsutbyggnad nära in på reservatet ökar uppkommer ett utökat behov av tillsyn mm, vilket i sin tur kan leda till en senare omarbetning av planen.

Förslaget har upprättats i samråd med naturvårdsförvaltaren, tillsynsmännen och statens naturvårdsverk.

Luleå kommun har förklarat sig beredd att på försök under 1990 bidra med ett finansiellt stöd för underhållet av reservatet och att teckna ett samarbetsavtal om det kommunala åtagandet.

Skötselplanen består av två delar:

I Allmän beskrivning

II Plandel

Området har inventerats i flera omgångar. Huvudrapport är Gammelstadsvikens naturreservat - miljö, fauna och flora (Planeringsavdelningens rapportserie 1973:2).

Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

GAMMELSTADSVIKENS NATURRESERVAT

I ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform: Naturreservat
 Objektnummer: 25 02 026
 Beslutsdatum: 1973-12-17
 Kommun: Luleå
 Läge: Reservatet är beläget norr om
 Notviken i Luleå.
 Topografiska kartbladet 24 L NO Luleå
 (241 4) Se bilaga 1
 Ekonomiska kartbladet 24 L:86. Se
 bilaga 2
 Arealfördelning: 89,9 ha skogsmark
 7,5 " åker
 168,8 " myrmark
 14,5 " övrig mark
 159,3 " vatten
 Summa 440,0 ha
 Fastigheter: Gammelstaden 6:1 Nederluleå pastorat
 Björsbyn 2:3 Bernt Martin
 Larsson
 Britta Larsson
 " 8:25 Lars Sandström
 " 8:28 Siri Maria Hedström
 " 8:45 Statens Naturvårds-
 verk
 " 9:20 Märta Elisabet
 Enström
 " 9:21 Kjell Sundström
 " 10:3 Luleå kommun
 Junkön 1:3 Martin Ökvist
 Gunnar Ökvist
 " 1:4 Tord Gustaf
 Häggström
 " 1:5 Ester Anna Margit
 Hjelte
 Tyra Inga Britt
 Sundberg
 " 1:6 Ingrid Sundvall
 Ann-Kristin Ögärd
 " 1:7 Ingrid Sundvall
 Ann-Kristin Ögärd

Notviken 1:1	Luleå kommun
Öhemmanet 1:4	Ulla Britt Engström
" 1:10	Luleå kommun
" 2:1	Kurt P Norberg
	Yvonne Norberg
Stg 750	Luleå kommun
" 774	Luleå kommun
" 793+789+792+	Luleå kommun
795	
" 796+799+801+	Luleå kyrkliga
802+803	samfällighet
" 804	Luleå kommun

Naturvårds-
förvaltare:

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens
län

2. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

Området är avsatt som naturreservat genom länsstyrelsens beslut 1973-12-17 (dnr 11. 121-2103-71) med de föreskrifter som redovisas under punkterna A - D.

GRUND FÖR BESLUT

Gammelstadsviken är en ca 4 km lång, igenväxande relativt sent avsnörd havsvik. Som näringsrik slättsjö i mycket nordligt läge har Gammelstadsviken blivit utpostlokal för en mängd både växt- och djurarter. Genom att även många nordliga fågelarter söker sig till biotopen har lokalen fått en mycket rik häckfågelfauna.

Gammelstadsviken är upptagen på CW-list (Convention on wetland) som ett särskilt skyddsvärt våtmarksområde. Gammelstadsviken är synnerligen värdefull ur såväl botanisk som zoologisk synpunkt.

Syftet är att bevara ett område av mycket stort botaniskt och zoologiskt intresse och av stor betydelse för kännedomen om landets natur.

FÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter angående förfogandet över fastigheterna (8 § naturvårdslagen)

Det är förbjudet att

1. döda, jaga, fånga eller skada djur, bortföra ägg eller bo,
2. spränga, schakta, gräva, dika eller bedriva täkt i någon form,
3. anordna upplag av något slag,
4. framdraga ledningar,
5. uppföra byggnad,
6. utföra avverkning eller röjning,
7. framdraga vägar,
8. förorenna vattenområdet eller utföra utfyllning,
9. använda kemiska bekämpningsmedel eller preparat.

B. Särskilda föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen

Markägarna förpliktas tåla det intrång som föranledes av att nedanstående för reservatets syfte erforderliga anläggningar utföres:

Förvaltaren eller den förvaltaren därtill utser må utan hinder av vad ovan under punkt A föreskrivits, låta utföra

strövstigar,
fågeltorn,
rastplatser,
informationsbyggnad,
för anläggningarnas uppförande nödvändiga arbeten.

Länsstyrelsen kommer senare att fatta beslut om anläggningarnas läge.

C. Föreskrifter gällande allmänheten (10 § naturvårdslagen)

Föreskrifterna gällande allmänheten avser också markägare och innehavare av särskild rätt, dock inte under yrkesutövning.

Det är förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift eller annan störande anordning,
3. göra upp eld, annat än på härför särskilt iordningställda platser,
4. inom området köra med motorfordon (även sk snöskotrar) annat än på för motorfordon särskilt anlagda vägar,
5. under tiden 1 mars - 20 augusti släppa hund eller katt lös i reservatet,
6. under tiden 1 maj - 31 juli med farkost angöra eller beträda den i Gammelstadsviken belägna ön.

Härutöver erinras om vissa allmänt gällande bestämmelser, såsom förbud mot att

1. skräpa i naturen med plåt, glas, plast, papper, avfall eller annat, så att därav kan uppkomma otrevnad eller skada för annan (23 § naturvårdslagen),

2. olovligen av växande träd taga gren eller ris eller på annat sätt skada växande träd (12 kap 2 § andra stycket, brottsbalken),
3. olovligen döda, jaga, fånga eller skada djur, bortföra ägg eller bo (2 § jaktlagen samt 1 och 2 §§ jaktstadgan),
4. under annan tid än 1 mars - 20 augusti släppa hund lös utan sådan tillsyn som erfordras för att hindra att den driver eller förföljer villebråd (12 § jaktstadgan).

D. Föreskrifter jämlikt 7 § naturvårdskungörelsen om
vård och förvaltning

- a) Reservatet skall skötas enligt anvisningar i skötselplan. Förslag till sådan plan upprättas genom förvaltarens försorg och underställs länsstyrelsen för fastställelse.
- b) **FÖRVALTARE:** Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län.

Ovannämnda fridlysningsföreskrifter (A, B, C) gäller i berörda delar icke statens vattenfallsverks ordinarie skötsel och drift samt ifrågakommande reparationsarbeten av i reservatet befintliga 130 kV kraftledningar. Från ovanstående föreskrifter undantages även de åtgärder som erfordras för E4:ans vägbyggnadsprojekt samt kommunens vägbyggnadsprojekt Notviken - Porsön vilka berör eller kommer att beröra området ifråga.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLAN- DEN

3.1 Allmän beskrivning

Naturreservatet ligger strax norr om Luleå. Det sträcker sig i stort sett från Notviken i söder till Gammelstaden i norr. Det är knappt 4,5 km långt och 1 km på bredaste stället. Gammelstadsviken är inte längre någon vik i ordets rätta bemärkelse eftersom landhöjningen gjort att den avsnörts från havet. Utloppet finns vid Sellingsundet, som numera är grunt och håller på att växa igen. Några större tillflöden finns inte heller, varför vattenomsättningen är låg.

Sellingsundet med dess nedre del, Holmsundet, var tidigare en viktig trafikled för fartyg till Gammelstaden och enligt lokalbefolkningen brukade segelfartyg vid storm söka lä vid Stora Köpmanhällan. Här ska finnas kvar en förtöjningsring i berget från denna tid. Gammelstadsviken har blivit berömd för sin rika fågelfauna som under de sista decennierna blivit ännu rikare genom invandring av nya arter.

Området är bland annat upptaget på CW-listan (Convention om Wetland) som ett särskilt skyddsvärt våtmarksområde. Reservatet är klassat som riksintresse för naturvård.

Över Gammelstadsviken i dess norra del byggdes under 1970-talets senare del Europaväg 4. Denna delar naturreservatet i två områden och utgör härav en viss störning på fågelfaunan.

3.2 Naturförhållanden

Topografi

Stränderna vid sjöns norra och västra strand är flacka och utgöres av kärrmarker, sumpskogar och blötängar. På östra sidan når Porsöns bergiga skogsterräng bitvis ner till stranden. Även vid Köpmanhällan, som utgör sjöns utlopp, finns bergig terräng varifrån man har god utsikt över Gammelstadsvikens norra starkt igenväxande del.

Geologi

Berggrunden består mest av granit och några kalkområden finns inte i närheten. Jordarten är finkornigt havssediment. Lera och mo har pålagrats av ett allt tjockare lager av gyttja.

Vegetation

Endast ca 90 hektar av reservatets totala yta om 440 ha utgöres av skog. Till största delen utgörs skogen av 50-80 år gammal barrskog med starkt inslag av björk.

Vegetationen inom reservatet är ovanligt rik med tanke på det nordliga läget. Vid länsstyrelsens naturinventering 1973 observerades 147 kärlväxtarter i vattnet, på strandkärren och strandängarna. Många av dessa arter, bland annat andmat, korsandmat och hornsärv, har normalt en sydlig utbredning. Om sjöns marina bakgrund vittnar kvarblivna havsstrandväxter, t ex strandkrypa, gultåtel och grönländsgåsört. Sjöfräken och bladvass är annars de klart dominerande vattenöverståndarna. Vassen, som för det mesta är mycket hög och tät, växer inte enbart vid stranden utan bildar även stora bestånd ute i vattnet. Se bilaga 3.

Fauna

Naturreservatet hyser en fågelfauna som vanligen återfinns i sjöar söder om Dalälven. Vegetationen är också i mångt och mycket densamma som i de sydsvenska fågelsjöarna

Mitt i Gammelstadsviken ligger en liten ö, Notviksgrynnan, som är ca 400 meter lång och 200 meter bred. Ön är sparsamt bevuxen vad gäller högre vegetation, men är en av de mest värdefulla delarna i naturreservatet då den utgör häckningsplats för framför allt gäss och andfåglar. Ett 20-tal fågelarter har påträffats häckande på ön, däribland den sent invandrade dvärgmåsen.

Ett flertal fågelarter har invandrat till Gammelstadsviken under senare tid, troligtvis beroende på den ökande igenväxningen. Dessa är skäggdoppingen som redan före 1920 blev bofast här, skratmåsen kom först på 1920-talet, brunanden på 1930-talet och sothönan på 1940-talet. Under 1950-talet invandrade dvärgmåsen som idag finns i ett mindre antal inom reservatet.

Totalt har inte mindre än 205 fågelarter observerats i Gammelstadsviken. I denna siffra ingår även sträckfåglar som stannar till ett kort tag under våren och hösten. Fågellivet är som intensivast i mitten av maj, då de flesta simfåglarna och vadarna sträcker mot sina häckningsplatser längre bort. Totala antalet häckande arter rör sig om ca 90-100 arter, och många av dessa har här sin nordligaste utpost, t ex smådopping, sothöna och hornuggla. Stundtals får reservatet även besök av fåglar som normalt har en östlig utbredning, t ex brun glada.

Gammelstadsviken är inte enbart rik på sjöfåglar, utan ett flertal rovfåglar och ugglor observeras och häckar årligen i och i närheten av reservatet, som fungerar som viktig näringskälla. Många av dessa rovfåglar och ugglor bygger sina bon i träd och är beroende av gammal ostörd skog för att häckningen ska lyckas. Den enda relativt gamla skog som finns kvar i Gammelstadsvikens absoluta närhet växer på Porsöberget. Inom detta område har fem olika ugglearter (hökuggla, lappuggla, hornuggla, jorduggla och pärluggla) och sju rovfågelsarter (bivråk, duvhök, sparvhök, fjällvråk, ormvråk, fiskgjuse och tornfalk) påträffats häckande.

Av de däggdjur som påträffats inom reservatet under senare år bör särskilt bisamrättan nämnas.

I de öppna vattenområdena finns braxen, gädda, abborre och mört.

Vattenområdet

Vattendjupet överstiger på inget ställe 4 meter. De djupaste partierna ligger nordost om Notviksgrynnan. Norr om Notviksgrynnan är vattendjupet endast i undantagsfall större än 1 meter.

Mätningar gjorda 1973 visar en nästan neutral reaktion, pH 6,7, vilket är en sänkning med 1,5 enheter från 1956.

3.3 Kulturhistoriska förhållanden

Vid Köpmanhällan har man vid fornminnesinventeringen 1987 registrerat en sk plats med tradition, dvs enligt muntliga källor ska Köpmanhällan ha fungerat som viktig förankringsplats, vilket stöds av uppgifter om att här har funnits järnringar fastsatta i berghällen för förankring av fartyg (Albert Nordberg: En gammal Norrbottensbygd - anteckningar till Luleå sockens historia, 1965).

På 1940-talet fanns hölador bl a på Notviksgrynnan, vilket vittnar om att myrslåtter bedrivits i viken. Stränderna har använts för bete. Ett par förfallna boskapsfärjor ligger ännu kvar på östra stranden.

Viss reglering av vattenståndet har skett. Av dammen vid Sellingsundet återstår idag bara jordvallarna.

3.4 Markanvändning

Naturreservatet besöks varje vår av ett stort antal ornitologer och skolklasser och har under denna tid stor betydelse för rörligt friluftsliv och naturstudier. Största delen av reservatet har lämnats till fri utveckling.

På åkermark som ingår i reservatet bedrivs numer inget jordbruk.

Skogsbruk samt jakt får enligt reservatsbestämmelserna inte bedrivas inom reservatet.

3.5 Tillgänglighet

Reservatet ligger inom promenadavstånd från Luleå. Området nås bäst med bil genom en anlagd ca 0,3 km lång väg samt parkeringsplats vid Sellingsundet. Från parkeringsplatsen går strövstigar till reservatet.

3.6 Slitage och störningskänslighet

Genom att reservatet besöks av ett stort antal fågelskådare, skolklasser m fl uppkommer tidvis stark nötning i vissa terrängavsnitt. Trots det starka besöksstrycket störs inte fåglarna i någon större utsträckning, då de flesta människor håller sig till de uppmärkta stigarna. Den sankta marken och de täta vassruggarna mot sjön utgör ett naturligt skydd för de störningskänsliga arterna i viken.

Störningarna för de skogshäckande arterna i reservatets östra del är större, och kommer med all sannolikhet att förvärras väsentligt om planerad bostadsbebyggelse på Porsöberget förverkligas (se vidare kap. 3.10)

Gammelstadsviken är i stort sett avskuren från omgivande natur, dels genom järnvägen och vägen Luleå - Boden i söder, dels genom Haparandavägen i öster och dels genom kraftledning i väster. E 4 är sedan slutet av 1970-talet dragen rakt över Gammelstadsvikens norra del och utgör en viss störning på fågelfaunan.

3.7 Anordningar för friluftslivet

För att kanalisera det stora antalet besökare har reservatet hittills byggts ut med parkeringsplats, ett mindre fågeltorn samt en större fågelskådarbyggnad, allt i den östra delen av reservatet.

Vid parkeringsplatsen finns informationsskylt, sopmaja, toaletter och vedförråd. Från parkeringsplatsen går en uppmärkt strövstig till reservatet och vidare till fågeltornet och fågelskådarbyggnaden.

Både vid fågeltornet och fågelskådarbyggnaden finns eldplatser, toaletter och vedförråd.

En vandringsled mot friluftsmuseet i Gammelstad och Porsögården håller f n (1989) på att färdigställas.

En skoterled har dragits strax utanför reservatets norra gräns.

3.8 Tillsyn

För tillsynen svarar naturvårdsförvaltaren. Länsstyrelsen har sedan 1983 speciell tillsynspersonal i området.

3.9 Inventeringar m m

I området har utförts flera inventeringar, t ex.:

Erik Hannerz	1956	Luleåtrakten, Skogsberg och sjöfåglar, Natur i Västerbotten och Norrbotten
Länsstyrelsen i Norrbottens län (rapport 1973:2)	1973	Gammelstadsvikens naturreservat - Miljö, fauna och flora
Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län	1979	Rapport över fågellivet i och vid Gammelstadsvikens naturreservat
Länsstyrelsen i Norrbottens län (i koncept)	1988	Gammelstadsvikens naturreservat - vad händer vid fortsatt exploatering?

3.10 Problem/konfliktområden

Föreskrifterna för reservatet behöver ses över, moderniseras och kompletteras, t ex med ett förtydligande av vad som gäller för skötsel och tillsyn av vägar och kraftledningar.

Den naturliga igenväxningen gör att naturreservatets idag mycket höga naturvärden kan komma att förändras. Det dokumentationsprogram som föreslås i skötselplanen får utgöra grund för en omprövning på sikt av områdets värde för naturvärden.

Reservatets tätortsnära läge gör att trycket på det som rent strövområde ökat betydligt under senare år. Önskemål om bättre mottagningskapacitet i form av t ex plogning av anslutningsväg vintertid, utökad parkering, fler strövstigar osv har framförts av Luleåborna. Reservatet är dock inte i första hand avsatt för friluftslivet och förvaltningsmedlen är således inte dimensionerade för att uppnå annat än det väsentligaste syftet. En ytterligare utbyggnad för friluftslivet är tveksam sett till reservatets syfte och bör knappast belasta det statliga vårdanslaget.

Tätortsutbyggnad. Trycket från det växande Luleå börjar bli kännbart för Gammelstadsviken. Under 1988 har ett nytt område, "Porsögården", börjat anläggas omedelbart intill reservatets sydöstra del. Inom området byggs bl a en teknikby och ett stort antal bostäder. "Porsögården" är till stor del byggd på gammal åkermark och påverkar inte direkt fågellivet i sjön, men skyddsridån mot staden har minskat påtagligt.

Industriområdet som ligger söder om Gammelstadsviken expanderar också. Inom detta område håller bl a en högspänningsledning på att flyttas så att den kommer att skära igenom reservatets allra sydligaste spets. Högspänningsledningar utgör ett klart störningsmoment för fåglarna, och med jämna mellanrum inkommer rapporter om fåglar som flugit rakt in i trådarna.

På Porsöberget, höjden strax öster om reservatet, finns långt gångna planer på att bygga ännu ett nytt bostadsområde, "Storporsön". Det aktuella området utgör det sista enhetliga skogspartiet med gammal skog, där rovfåglar kan häcka i Gammelstadsvikens närhet. Exploateras även detta område försvinner med all sannolikhet dessa rovfåglar, som i hög grad nyttjar Gammelstadsviken för sitt näringssök och som är så intimt förknippade med de tidiga vårmorgnarnas sjudande fågelliv. Även änder och vadare häckar i skogskanten och vid de småmyrar mm som finns i området. Skogen är en viktig buffert mot viken och nyttjas även som strövområde.

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Enligt reservatsbeslutet ska syftet vara att "bevara ett område av mycket stort botaniskt och zoologiskt intresse". Det är av "stor betydelse för kännedomen om landets natur". Av beslutet framgår också att vissa anläggningar för friluftslivet får uppföras.

Området ska i allt väsentligt lämnas till fri utveckling. Åtgärder som underlättar allmänhetens intresse och förståelse för områdets naturvärden får göras.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av skogsområdet

Mål: Skogen på bifogad skötselplanekarta (bilaga 4) ska utvecklas mot urskogsartad skog.

Riktlinjer och åtgärder: I området får inga andra ingrepp göras än öppethållande av stigarna samt bortröjning av utsiktshindrande träd vid utsiktstornen efter länsstyrelsens anvisningar.

1.2.2 Hävd av åkermarken

Mål: Området ska om möjligt bevaras öppet av faunavårdsskäl.

Riktlinjer: Inträngande lövsly hålles i möjligaste mån efter genom röjning.

1.2.3 Hävd av vatten och sankmarker

Mål: Området lämnas till fri utveckling.

Riktlinjer och åtgärder: Den pågående uppgrundningen och igenväxningen bör hållas under uppsikt. Se vidare särskilt dokumentationsprogram (se vidare kap.4).

1.2.4 Faunavård och jakt

Riktlinjer och åtgärder: Jakt får ej bedrivas inom reservatet. Under jaktperioderna bör förvaltaren genom tillsynspersonalen utföra erforderlig jaktbevakning.

Fågelholkar har uppsatts i anslutning till strövvstigarna. Årlig tömning av dessa ska ske liksom registrering av häckningsresultat.

I övrigt ska arbetsföretag inom reservatet utföras under sådan tid på året och på sådant sätt, att risken för allvarliga störningar på faunan blir så liten som möjligt.

1.2.5 Disposition och skötsel av byggnader

Befintlig mindre koja i nordöstra delen av reservatet underhålls av ägaren.

2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är att bevara ett område av mycket stort botaniskt och zoologiskt intresse och av stor betydelse för kännedom om landets natur.

Med hänsyn till ändamålet med reservatet bör anläggningar för friluftslivet ges inriktningen:

- att underlätta allmänhetens intresse och förståelse för områdets naturvärden,
- att kanalisera besökare till reservatet och utsiktstornen genom att en vandringsled till dessa mål iordningställs.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Från friluftsmuseet i Gammelstad och från Porsögården i sydöst håller en vandringsled, Brännvinsleden, på att iordningställas. Ingen annan ökning av tillgängligheten planeras.

2.2.2 Friluftsanordningar

Infartsväg samt parkering

Från allmänna vägen har iordningställts en ca 400 meter lång grusad anslutningsväg samt mindre parkeringsplats vid Sellingsundet. En mindre parkeringsplats för 10-20 bilar bör anordnas vid infarten från Haparandavägen för att dels fungera som vinterparkeringsplats och dels som extra parkeringsplats vid stort besöksstryck.

Strövstigar

Utgående från parkeringsplatsen finns strövstig fram till reservatet samt vidare till fågelskådartorn och fågelskådarbyggnad.

Förbindelseled med friluftsmuseet håller f n (1989) på att färdigställas, liksom till Porsögården. Den följer delvis reservatsgränsen och skoterleden. Bro över Sellingsundet är under uppförande (i kommunal regi).

Befintliga strövstigar bör ytterligare spångas över fuktiga partier. I anslutning till parkeringen uppföres avstängningsanordning för att förhindra mopedtrafik fram till reservatet. Efter strövstigen utplaceras sittbänkar.

Ytterligare strövstigar inom reservatet bör anläggas endast om det erfordras till skydd för flora och fauna. Aktualisering bör ske när revidering av skötselplanen görs.

Fågeltorn

Vid den nedlagda åkermarken sydöst om Köpmanhällan har ett fågeltorn uppförts. Från tornet har man god utblick över norra och mellersta delen av naturreservatet.

Ett mindre fågeltorn eller gömsle med skärmskydd bör anläggas i reservatets nordöstra del. Det nås från strövstigen från friluftsmuseet i Gammelstad. Samråd om närmare placering bör tas med Norrbottens ornitologiska förening.

Fågelskådarbyggnad

En större fågelskådarbyggnad i två våningar har uppförts vid hållarna på reservatets östra strand. Byggnaden är främst avsedd för större besöksgrupper som skolklasser etc. På grund av byggnadens höga läge har man en god utsikt över Notviksgrynnan.

Under säsong (maj - juli) är byggnaden öppen. Tillsynspersonal svarar för tillsyn mm. Övrig tid är byggnaden låst. För speciella ändamål (undervisning o d) kan nyckel lånas hos länsstyrelsen och förvaltaren.

Rastplatser

Enligt föreskrifterna för allmänheten är det förbjudet att göra upp eld, annat än på härför särskilt iordningställda platser.

Två rastplatser med eldningsmöjlighet har iordningställts, dels på udden vid infartsvägen till parkeringsplatsen, dels vid fågelskådartornet. Enbart eldplats finns vid fågeltornet.

Naturvårdsförvaltaren ska svara för att eldstäderna förses med ved.

Vid det planerade nya fågeltornet ska även rastplats anordnas.

Kallkälla

Vid parkeringen rensas befintlig kallkälla och förses med överbyggnad.

Sanitära anordningar

Toaletter och sopställ har på grund av den höga besöksfrekvensen måst anordnas vid parkeringsplatsen, fågeltornet och fågelskådarbyggnaden.

Vid det planerade nya fågeltornet kommer toalett och sopställ att uppföras.

2.2.3 Renhållning

Naturvårdsförvaltaren svarar för renhållningen inom reservatet. Sopor o dyl hopsamlas i sopställ och sopbodas för senare borttransport.

Kommunen svarar för borttransport av sopor och latrinkärl. Avtal om detta ska träffas.

2.2.4 Information

Information om reservatet med kartor etc ska genom förvaltarens försorg finnas uppsatta dels på informationstavlan vid parkeringen, dels i fågelskådarbyggnaden.

I sistnämnda byggnad finns även information om fridlysta växter, fåglar etc.

Enkla informationsskyltar sätts upp på de ställen där stigar passerar in i eller går omedelbart intill reservatet. Ny informationstavla sätts upp vid leden från friluftsmuseet.

Hänvisningsskyltar finns utplacerade i anslutning till befintliga strövstigar. Komplettering görs i samband med att den nya leden mot friluftsmuseet och Porsögården blir klar.

Folder bör framställas och finnas tillgänglig i fågelskådarbyggnaden. Framtages av länsstyrelsen.

Tillsynspersonalen ska i möjligaste mån bistå allmänheten med information om reservatet.

2.2.5 Utmärkning av naturreservatets gräns

Upphuggning samt målning av reservatsgräns har skett. Vissa avsnitt av gränsröjningen bör kompletteras, dessutom bortforsling av röjt virke. Naturvårdsförvaltaren svarar för detta.

3. TILLSYN

Tillsynspersonal ska finnas för området. Tillsynen av Gammelstadsviken ska samordnas med tillsynen av övriga reservat i kommunen. För tillsynspersonalen bör arbetsinstruktion upprättas.

4. DOKUMENTATION

4.1 Dokumentation av årlig skötsel

Fortlöpande dokumentation av utförda åtgärder ska ske genom förvaltarens försorg på bifogad dokumentationsblankett (bilaga 5).

4.2 Dokumentationsprogram

För kontroll av de naturliga igenväxningsprocesserna och därav beroende förändring i flora, fauna mm ska följande dokumentationsprogram genomföras. Programmet har mycket låg ambitionsnivå med hänsyn till rådande ekonomiska situation. Det kan med fördel byggas ut avsevärt och bör då ske på sådant sätt att det kan följas fortlöpande av reservatets besökare.

Målet är att följa den naturliga igenväxningens förlopp och konsekvenser för flora och fauna.

Flygfoton från olika år kan ge en god överblick över förändringarna.

Vegetation

Två vegetationsprofiler läggs ut, dels vid fågeltornet och dels vid stranden mittemot detta. 5-10 provytor utläggs vid vardera profilen. Samtliga markeras med ett beständigt material. Vegetationsprofilerna kontrolleras i 10-årsintervall under vecka 29 eller 30 och med samma mätmetod. Förekommande arter och deras frekvens noteras.

Fågelfauna

Minst två taxeringslinjer läggs ut, varav en över Notviksgrynnan. Kontroll ska ske i 10-årsintervall under vecka 22 eller 23. Förekommande arter och deras frekvens noteras. Bo/parräkning bör också genomföras för häckande gäss, änder och vadare.

Vattenkemi, vattenstånd

Samtidigt med vegetationskontrollen kan prov tas på vattnets pH-värde och salthalt, dvs i 10-årsintervall under vecka 29 eller 30. 1956 låg pH på 8,2 och 1973 på 6,7. En pegel för vattenståndsmätning sätts upp på lämpligt ställe. Troligen håller en vattenståndshöjning på att ske i takt med att utloppet i Sellingsundet växer igen.

Länsstyrelsen svarar för att dokumentationen utförs.

5. FINANSIERING AV NATURVARDSFÖRVALTNINGEN

5.1 Ekonomisk utredning

I samband med skötselplanearbetet har en ekonomisk utredning gjorts, avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen. Utredningen biläggs, men fastställs ej.

5.2 Finansiering

Bekostas av staten:

- * uppförande och underhåll av anordningar för friluftslivet
- * framställande och utplacering av informationsskyltar
- * folderproduktion
- * utmärkning av reservatets gränser
- * tillsyn
- * om möjligt öppethållande av f d åkermark inom reservatet

Bekostas av kommunen:

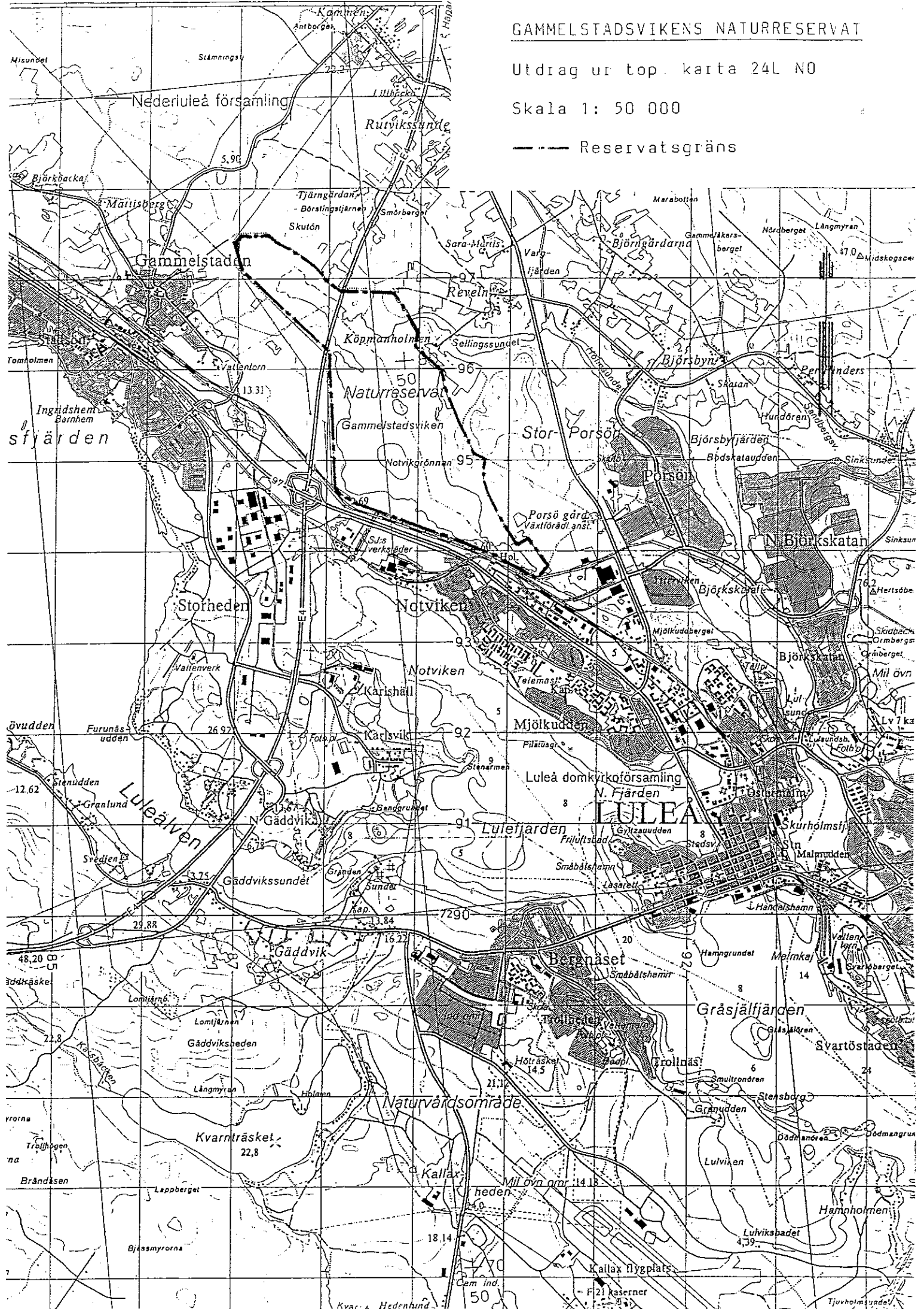
- * hämtning av latrin och sopor på överenskommen plats
- * vinter- och sommarväghållning
- * om möjligt även del i uppförande och underhåll av anläggningar för friluftslivet samt öppethållande av f d åkermark

GAMMELSTADSVIKENS NATURRESERVAT

Utdrag ur top. karta 24L NO

Skala 1: 50 000

— Reservatsgräns

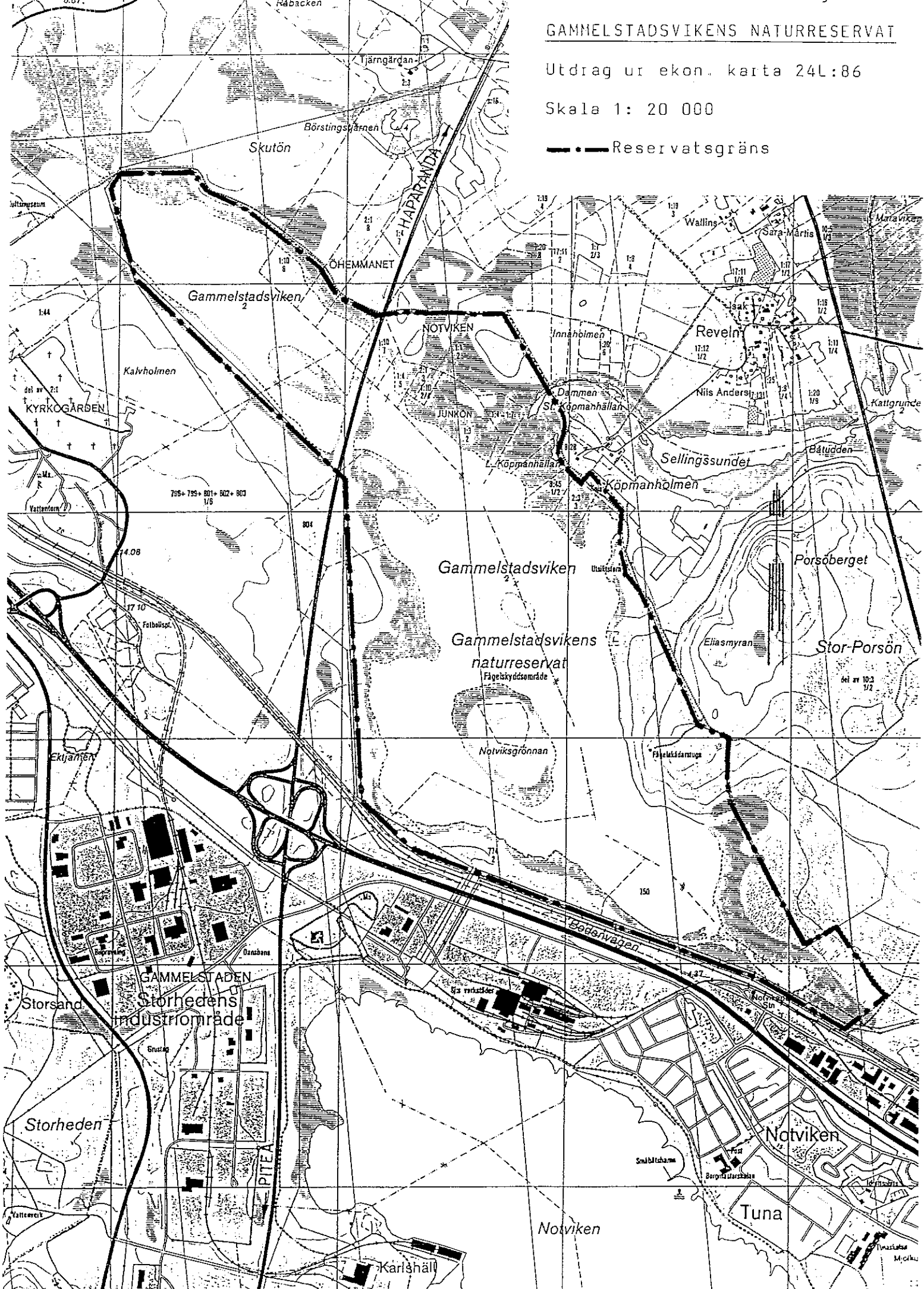

GAMMELSTADSVIKENS NATURRESERVAT

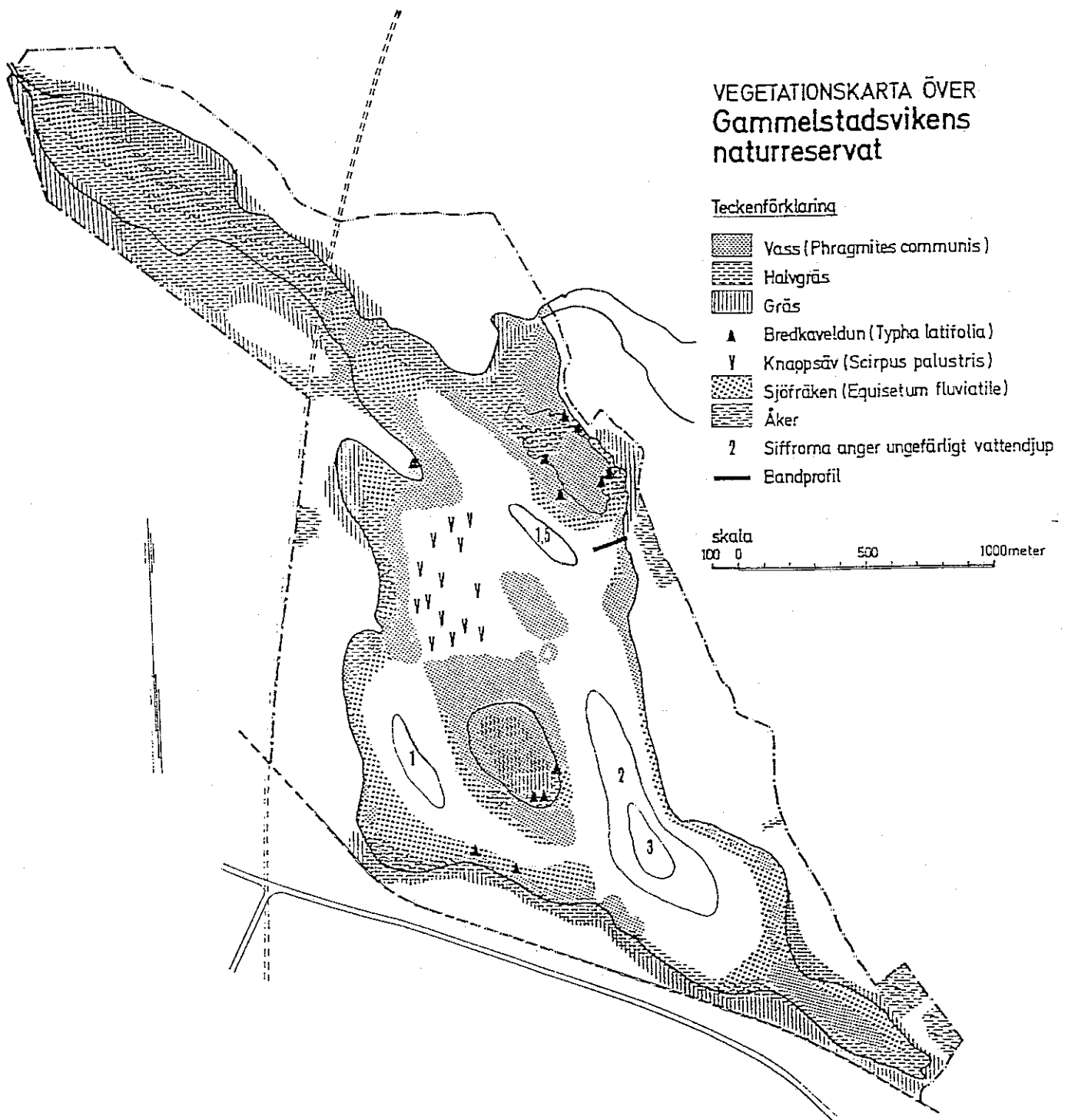
Utdrag ur ekon. karta 24L:86

Skala 1: 20 000

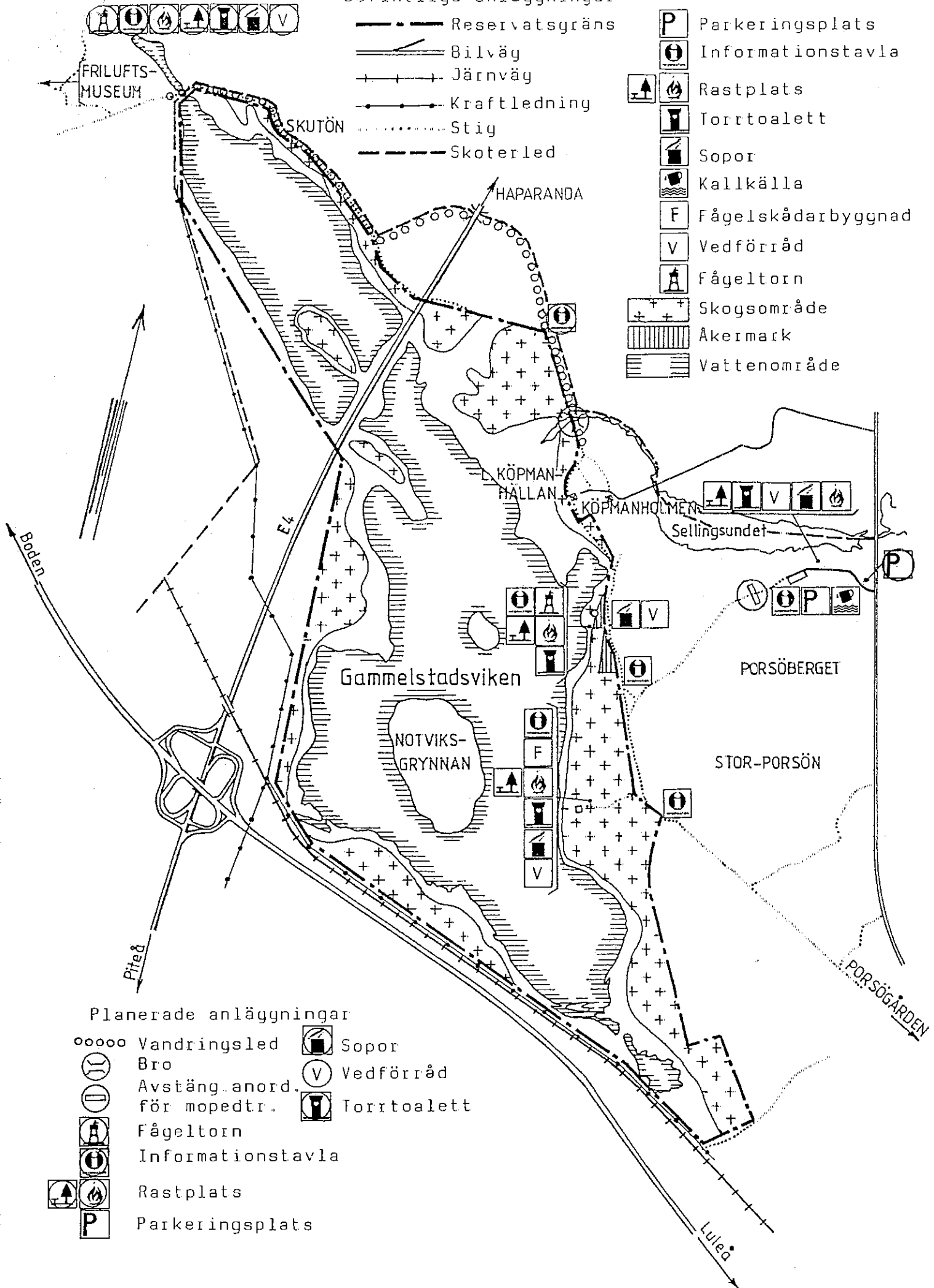
—•—•— Reservatsgräns

(Från Gammelstadsvikens naturreservat - miljö, fauna och flora. Länsstyrelsens rapportserie 1973:2)

Skötselplanekarta
Befintliga anläggningar

Naturvårdsobjekt: Gammelstadsviken

Kommun: Luleå

Län: Norrbotten

DOKUMENTATION

Sköts omr / objekt nr	Utförd åtgärd	År Månad	Kostnader Kr	Finan- siering	Intäkter kr	Ev noteringar om åtgärdens effekt, etc.
1	2	3	4	5	6	7

Upprättad: 1989-10-16
 Naturvårdsobjekt: Gammelstadsviken
 Kommun: Luleå
 Län: Norrbotten

A. Istandsättningsåtgärder - kostnader i tusental kr

Åtgärder	Arbetskraftsbehov		Investeringsbehov	
	Bå 1-5	Bå 6-10	Bå 1-5	Bå 6-10
1. Bortröjn. av träd vid fågeltornen	10 dv		8	
2. Bortröjn. av lövsly på fd åker	35	25	10	10
3. P-plats för 10-20 bilar vid Haparandavägen				50
4. Vandringsled friluftsmuseet - Porsögården inkl skyltning, spångning, sittbänkar mm	30		100	
5. Avstängning för mopedtrafik vid P-platsen		10		3
6. Mindre fågeltorn i NV delen, rastplats, sop/ved mm	50		150	
7. Rensning av kallkälla	15		10	
8. Informations-skyltar 3 st	6		40	
9. Folder				20
Summa	146 dv	35 dv	318	83

Istandsättningsåtgärder - intäkter i tusental kr

B. Underhållsåtgärder - kostnader i tusental kr

Åtgärd	Arbetskraftsbehov		Investeringsbehov	
	Bå 1-5	Bå 6-10	Bå 1-5	Bå 6-10
1. Tillsyn (jakt, skoter, leder, anläggningar mm)	6dv/år	6dv/år		
2. Stigar, rastplatser, vedtransport mm	21	21	12/år	12/år
3. Byggnader	15	15	5	5
4. Anslutningsväg inkl p-platser	1	1	2,5	2,5
5. Renhållning inom reservatet	25	25	2	2
6. Kontroll av gränser	5	5	2	2
7. Information till allmänheten, guidning	10	10	0,5	0,5
Summa	83/år	83/år	24	24

Sophämningsavgift mm

1 800:-/år

Underhållsåtgärder - intäkter i tusental kr

C. Övrigt

Genomförande av dokumentationsprogram vart 10:e år, 6 dagar, ca 3000:-

Investering i maskinutrustning (skotrar, mindre traktor o dyl) som delas mellan Luleåreservaten kommer att nedbrinka kostnaderna. Totalkostnad ca 25 000:-.

Administrationskostnader 7% av anslaget för reservatet